СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ IX. Олифантъ, Па. Четверъ 22-го Серпня 1901. Число 34.

Перeглядъ тыждневый.

Міністеръ Нау вернувъ до Вашинґтону зъ причины полуднево-американьскихъ розрухôвъ. Ще два кораблѣ, мѣжь ними величезный корабель Айова, выслали Сполуч. Державы для обороны своихъ интересôвъ. — Въ Алабамѣ спалено ніґра пôдозрѣлого о злочинъ насилуваня, въ присутности 500 людей. Въ Джорджіи те саме хотѣли зробити деякй бѣлй загорѣльцѣ зъ однымъ ніґромъ, але ґовернеръ перешкодивъ сему, выславши на мѣсце 3 компаніи міліціи. Судъ засудивъ ніґра на повѣшене. Щобы подобнй звѣрства не повтарялись, конституційна конвенція въ Алабамѣ ухвалила, що ґовернеръ мае право зложити зъ уряду кождого шерифа, що не потрафить оборонити вязня передъ нападомъ товпы. — Цѣкаво, що републиканьска конвенція, въ Iowa, выразилась остро противъ тростамъ, а така сама конвенція въ Мерілендъ взывае всѣхъ горожанъ до борбы зъ політичными »босами«. Мавъ бы се бути зворотъ до лѣпшого, чи лишь гачикъ на ловлене голосôвъ неосторожныхъ выборцѣвъ? Що не лишь Русины, але и деякй Американцѣ суть обоятнй для справъ загальныхъ и зносять терпеливо пановане босôвъ, сего доказомъ такй мѣста якъ Ню Йоркъ, Филаделфія и другй. Доказомъ такои байдужности зъ стороны вôльныхъ сынôвъ Америки е такожь послѣдне голосоване вôдбувше ся въ мѣстѣ Columbus, О. Мешканцѣ мѣста мали голосувати, чи хотять, щобъ мѣсто само занялось справою освѣтленя, чи передало сю справу въ руки приватнои компаніи. И що-жь ся стало? Ото лишь ¼ часть управненыхъ до голосованя — голосувала, а зъ нихъ лишь половина була за тымъ, щобы мѣсто само провадило справу освѣтленя. Понеже до важности ухвалы потрѣбна була ⅔ всѣхъ дѣйстно голосуючихъ, то справа упала и приватна компанія на освѣтлюваню такъ великого мѣста буде робити немалй зыски.

Новофундляндія (край) вырвалась зô шпонôвъ капіталиста Reid-а за оплатою 850.000 долярôвъ. Історія сего така: Новофундляндске правительство хотѣло будовати желѣзницю, але робота ишла пиняво, бо урядники сильно крали. Тогды прійшовъ Mr. Reid и каже: Я вамъ збудую желѣзницю, а вы за се дасте менѣ 3.375.000 акрôвъ землѣ. Міністры, котрыхъ часъ урядованя мавъ скоро скончитись, бо на ихъ мѣсце зôстали выбранй другй, пристали на предложене Mr. Reid-а, що бувъ ихъ добрымъ пріятелемъ и вôддали ему що найлѣпшу землю. Новофундляндцѣ полапались запôзно, що они майже всѣ въ рукахъ Mr. Reid-а и постановили заплатити ему 850.000 долярôвъ, щобы лишь зрѣкъ ся своихъ претенсій.

Ґенералъ McArthur пріѣхавъ зъ Филипинôвъ до Спол. Державъ. Вôнъ каже, що повстане знищене, хотяй армію не можна ще зменчати, для борбы зъ »бандитами«, котрй не мають нѣчого спôльного зъ повстанцями, але непокоять многй околицѣ. Въ Манілѣ, головнôмъ мѣстѣ филипиньскихъ островôвъ, заведено вже цивільный урядъ, але вôнъ не выборный лишь именованый зъ рамени американьскои комісіи. McArthur предсказуе, що черезъ задержане Филипинôвъ, Сп. Державы будуть мати рѣшучій вплывъ на справы въ Азіи. За послѣдный рôкъ по конець юнія 1901 згинуло Американцѣвъ 245; раненыхъ 490; взятыхъ до неволѣ 118; повстанцѣвъ було убитыхъ 2,854, раненыхъ 1,193, взятыхъ до неволѣ 6,572; пôддалось 23.095. Се пôсля справозданя McArthur-а.

— **Crispi,** бувшій премиеръ міністрôвъ въ Италіи, померъ. Свого часу бувъ вôнъ чоловѣкомъ дуже радикальнымъ, ба навѣть мусѣвъ жити за границею, боячись переслѣдовань за свои переконаня. Пôзнѣйше однакъ его переконаня стали больше консервативными. Вôнъ бувъ однымъ зъ авторôвъ триединого союза Италіи, Австріи и Нѣмеччины, а причиною его упадку були неудачѣ италійского войска въ Абисиніи.

Въ Порто Рико бойкотують бразилійску каву, котра далеко танша вôдъ мѣсцевои. Рôвно-жь звернено ся до Спол. Державъ зъ просьбою наложити цло 5 центôвъ вôдъ фунта на привожену каву, щобы въ сей спосôбъ ратувати пôдупавшихъ плянаторôвъ.

Галицкй Русины роблять що лишь можуть, абы при теперѣшныхъ соймовыхъ выборахъ не упасти опять жертвою польско-шляхоцкои захланности. Передвыборчй вѣча и зборы вôдбувають ся всюды досыть численно; поступовй рускй часописи и горячѣйшй патріоты (хотяй на жаль не много ихъ маемо), поучують народъ при кождôй нагодѣ и заохочують до дѣла, а головный выборчій комітетъ у Львовѣ вразъ зъ повѣтовыми комітетами розгорнули въ цѣлôй всхôднôй Галичинѣ живу дѣяльность. Недавно ѣздила такожь до Вѣдня руска депутація, въ складъ котрои входили найвызначнѣйшй Русины. Цѣль ей була така, щобы поинформувати рѣшаючй сферы о рускихъ справахъ и потребахъ, а заразомъ, щобы найти въ нихъ оборону противъ польско-шляхоцкихъ розбоѣвъ пôдчасъ выборôвъ. Президентъ австрійскихъ міністрôвъ д-ръ Керберъ, (бо до него головно ѣздила депутація), запевнювавъ всѣхъ, що буде старати ся о леґальне переведене выборôвъ и увѣрявъ о прихильности для Русинôвъ. Однакъ доперва перебѣгъ и выслѣдъ выборôвъ покажуть, чи его запевненя були щирй, а правду сказавши, Русины не дуже имъ вже й вѣрять. Ихъ увѣряли такъ само попередники Кербера, а шляхта, якъ мучила, такъ и мучить насъ до теперь.

До „Amer. Slov. Novin“ доносять зъ Угорщины, що угорскй Русины починають такожь будити ся до житя зô свого довголѣтного сну. Слѣдно се найлѣпше въ околицяхъ Унґвару, де зъ нагоды надходячихъ выборôвъ до угорского сойму, народъ почавъ навѣть думати о рускôмъ послѣ. Въ Великихъ Березнахъ вôдбуло ся навѣть численне вѣче и тамъ зъ великимъ одушевленемъ присутныхъ ухвалено кандидатуру д-ра Андрея Рабара, Русина родомъ зъ унґварского ком. Подѣя нечувана мѣжь угорскими Русинами! Можна зъ неи заключати, що имъ такожь надоѣла мадяризація, гнетъ маґнатôвъ и вызыскъ ихъ любимцѣвъ жидкôвъ

На поли битвы въ пол. Африцѣ не зайшла минувшого тыждня нѣ одна важнѣйша змѣна. Буры зовсѣмъ не злякали ся проклямаціи Кіченера, бо бють ся далѣ, а о капітуляціи нема й бесѣды. Вôдъ 10 днѣвъ бурскй страты въ забитыхъ, раненыхъ и полоненыхъ не переходили числа 50, пôдчасъ коли Анґлійцѣ въ тôмъ самôмъ часѣ потеряли бôльше якъ 200 людей. Подôбно мае ся и зъ рôжными вôйсковыми засобами. Буры мало що стратили, бо мало що мають, але въ Анґлійцѣвъ нема дня, щобы имъ не вôдобрано ту череду худобы, тамъ кôльканайцять возôвъ зъ поживою и муніціею, табунъ коней и пр. Дôйшло до сего, що всякй анґ. транспорты, мусить супроводжати сильна армія — въ противнôмъ разѣ все достане ся въ руки Бурôвъ. Мѣсцями навѣть мусять анґ. вояки терпѣти голодъ и недостачу всего. Въ наслѣдокъ такихъ обставинъ, примѣряе Кіченеръ що разъ бôльше террору и варварства супротивъ свого ворога. Послѣднй вѣсти говорять, що въ кольоніи Кейпъ казавъ вôнъ розстрѣляти двохъ зовсѣмъ невинныхъ бурскихъ горожанъ, а въ додатку уоруживъ 3000 Кафрôвъ, дикунôвъ, щобы при ихъ помочи скорше зломити опôръ Бурôвъ. Противъ сего Буры протестують всѣма силами, заявляючи рôвночасно, що розстрѣляють кождого Кафра, якого злапають зъ оружемъ въ рукахъ або взагалѣ, въ службѣ Анґлійцѣвъ. Треба надмѣнити, що въ пол. Африцѣ не було ще случаю, абы оденъ цивілізованый народъ въ борбѣ зъ другимъ, уживавъ до помочи дикунôвъ. Є проте надѣя, що въ сю справу вмѣшае ся мѣжнародна мирова конференція въ Гадзѣ, и Анґлія буде змушена помѣхати свою нову тактику.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Серпень.		
22	Ч.	Матѳія ап.
23	П.	Лаврентія
24	С.	Евпла, Клавдія
25	Н.	12. Фотія, Аникиты
26	П.	Максима, Иполита
27	В.	Михея, Ѳеод. печ.
28	С.	Успеніе Богородицы

— **Сими** днями выѣздить до Канады о. Василь Жолдакъ, митрополичій секретарь, Василіянинъ, де зъ припорученя гал. митрополита мае занятись орґанізаціею тамошныхъ рускихъ парохій. Такъ доносить »Дѣло« зъ дня 6. с. м.

— **Мостъ** пôдъ желѣзничимъ поѣздомъ заваливъ ся въ околици мѣточка Бейонъ, Текс., а цѣлый поѣздъ, вразъ зъ 30 подорожными упавъ до рѣки. Зъ людей на щасте не згинувъ нѣхто, що треба завдячувати меткимъ рыбакамъ, котрй зъ пожертвованемъ ратували нещасныхъ, а такожь и сѣй обставинѣ, що рѣка въ тôмъ мѣсци не дуже глубока.

— **Права** майнерскй мають бути вскорѣ перетолкованй на слѣдуючй языки: шведскій, нѣмецкій, словеньскій, польскій, Hungarian (мадярскій?), австріяцкій(?), литовскій и италіяньскій. Таке розпоряджене выдавъ шефъ бюра копалень J. Roderick.

— **Free country?** Въ мѣстѣ Тампа, въ Флоридѣ вybухъ страйкъ циґарникôвъ. Компаністы не могучи собѣ дати рады дати, злапали 18 бôльше дѣяльныхъ членôвъ юніи циґарникôвъ и посаджали ихъ до арешту. Те саме зроблено зъ редакторомъ однои ґазеты, що тримавъ сторону страйкерôвъ.

— **Злодѣѣвъ,** котрй мають апетить на желѣзничй поѣзды (трейны), прибувае въ Америцѣ. Ссь и дня 13. с. м. задержали они знову и обрабували особовый поѣздъ недалеко Денайсонъ, Текс. Симъ разомъ не хотѣли навѣть вдоволити ся тымъ, що найшли въ почтовôмъ ваґонѣ и касѣ, бо зъ револьверами въ рукахъ пустили ся мѣжь подорожныхъ тай казали собѣ зложити всѣ грошѣ и дорогоцѣнности, якй лишь мали при собѣ. Въ сей спосôбъ самй подорожнй зложили имъ бôльше, якъ 1000 долярôвъ. Желѣзнича компанія выслала за злочинцями погоню.

— **Святе** письмо въ нашôй рôднôй мовѣ. Краевй часописи доносять, що мѣжь паперами бл. п. Пантелеймона Кулѣша, нашого славного писателя и майстра живого рôдного слова, знайдено перекладъ цѣлого святого письма зъ мовы еврейскои на нашу. Перекладъ такій мають лишь Нѣмцѣ. Тожь жена Кулѣша удалась до св. Синоду въ Петербурзѣ, щобы той выдрукувавъ св. письмо, але дармо. А треба знати, що той св. Синодъ мае пôдъ собою до 25 міліонôвъ Русинôвъ, хотѣвъ бы загарбати всѣхъ Славянъ (навѣть въ Америцѣ), а тому 2 роки выдавъ св. письмо на всѣхъ бесѣдахъ уживаныхъ въ Росіи, ажь на двохъ татарскихъ, а въ нашôй рôднôй нѣ. Тожь Кулѣшева удалась до біблійного товариства въ Лондонѣ, котре не тôлько згодилось выдруковати, але ще й заплатить вдовѣ 5 тысячь рублѣвъ. Дасть Богъ, що може вскорѣ будемо мати вже цѣле св. письмо на рôднôй мовѣ, за якимъ нашй люде такъ допытують.

— **Въ** новôмъ каналѣ, якій будуе ся пôдъ Клівлендъ, О. для спроваджена воды до мѣста, повставъ оногды огонь и припровадивъ до утраты житя 13 робôтникôвъ, що тамъ працювали. Нещаснй немали навѣть куда ратуватись, лишь неначе мухи гинули въ водѣ або огни.

— **Урядники** Спол. Углекопôвъ зъ 3 округôвъ твердого угля вôдбули нарады въ Гейзелтонъ, Па. 9-го августа. Ухвалено скликати мітинґъ въ Гейзелтонѣ на 27-го августа, на котрôмъ мае бути такожь президентъ Mitchell и члены екзекутивного комітету. На мітинґу тôмъ мае бути полагоджена справа оглядана юнійныхъ картъ, чому противлять ся деякй компаніи; орґанізованя робôтникôвъ въ льокальнй юніи пôсля мѣсця, где роблять, а не пôсля мѣсцевости, котрй замешкують (якъ було доси); придуманя способу, въ якій бы можна всѣхъ робôтникôвъ, що працюють при углю и роблять рôжну роботу, втягнути до Юніи Спол. Углекопôвъ и полагодженя другихъ поменчихъ справъ. Єсли тй справы будуть переведенй удачно, то Юнія Сполуч. Углекопôвъ взросте до небувалои силы и буде могла слѣдуючого апрѣля диктовати условія капіталістамъ, а въ разѣ вôдкиненя тыхъ условій, застановити весь углевый промыслъ.

— **Рѣка** Янґ-тсе въ Хинахъ выступила зъ береговъ, заляла сотки миль землѣ и стала причиною смерти многихъ тысячь людей. Вода пôднеслась о 40 стôпъ въ гору и выглядае якъ величезне озеро. Лишь тутъ и тамъ видно вершки деревъ або дахи домôвъ.

— **Погану** жѣнку мавъ хоровитый Петро Бабчакъ, селянинъ зъ Зоброва, шаришского комітату, на Угорщинѣ. Она не лишь гризла его мовь иржа желѣзо, не лишь знущалась надъ нимъ безъустанно и морила голодомъ, але й била дуже часто. Недавно такъ ударила его якоюсь бѣдою по головѣ, що забила его вôдъ разу, а щобы затерти слѣды злочину, взяла трупа за ноги и кинула до недалекои студнѣ. Люде, котрй прійшли по воду, вытягнули забитого, а повѣдомлена о всѣмъ жандармерія арештувала недобру бабу. Судъ въ Шаришу розберавъ оногды сю справу и засудивъ убійницю на 15 лѣтъ тяжкои вязницѣ.

— **Оденъ** чоловѣкъ зъ Колорадо именемъ Monson згодивъ ся на те, щобы лѣкарѣ зробили на нѣмъ пробу, чи сухоты звѣрячй могуть бути шкôдливй для чоловѣка, але пôдъ условіемъ, що если-бъ вôнъ умеръ въ наслѣдокъ сеи пробы — его родина достане вôдповѣдне забеспечене ажь до смерти.

— **Цѣсарь** австрійскій приславъ 200 коронъ на руки французкого місіонара Lacombe на цѣли місійнй мѣжь Русинами въ околици Едмонтонъ.

— **Екзекутивный** комітетъ Сполученыхъ Углекопôвъ на послѣднôмъ засѣданю принявъ резолюціи, въ силу котрыхъ предсѣдатель Ам. Федераціи Працѣ мавъ бы скликати предсѣдателѣвъ и секретарôвъ всѣхъ орґанізацій входячихъ въ складъ Амер. Федераціи Працѣ для обдуманя средствъ помочи для сталевыхъ робôтникôвъ въ ихъ теперѣшнôмъ страйку.

— **Ажь** пять кораблѣвъ розбило ся въ однôмъ тыждни на австральскихъ моряхъ (якъ рознесли телеґрамы зъ Сидней дня 10. с. м.) въ наслѣдокъ величезнои бурѣ морскои. Назвы розбитыхъ кораблѣвъ слѣдуючй: Manley, Protector, Alexander Berry. Passe Parton и Norden. Кôлько людей згинуло тогды вразъ зъ кораблями, нѣхто до теперь не знае.

— **Мѣсточко** Прилѣпъ и околицю на пôвъ-островѣ балканьскôмъ въ Македоніи майже зовсѣмъ знищила повѣнь. Болгарска ґаз. »Прѣпорецъ«, яка выходить въ Софіи, пише, що зъ водою пойшло тогды цѣле майно дооколичного населеня вразъ изъ 600 будынками, а вода взносила ся всюды на 2 метры высоко.

— **Робôтничй** орґанізаціи въ Easton, Pa. аґітують противъ принятя $50.000 яко дарунку А. Карнеґого на будынокъ публичнои бібліотеки въ тôмъ мѣстѣ, а то зъ тои причины, що Карнеґі е непріятелемъ робôтникôвъ.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ »Р. Н. Союза«, выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рôкъ	$2.00
„ „ „ пôвъ року	1.00
„ „ „ чверть року	50
„ „ „ оденъ мѣсяць	18
До старого краю на рôкъ	$2.00

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы (напередъ).

Адресъ:
„SVOBODA“
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру достанете вôдъ почтаря або аґента на експресовôмъ офісѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѝ грошей дôстати.

БЕЗЪИМЕННЫХЪ ДОПИСЕЙ НЕ ПРИНИМАЕМО.

Хто хоче, щобы єго адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, такожь свой старый адресъ.

Черезъ нашу редакцію можна замовляти и пересылати грошѣ для всѣхъ старокраевыхъ рускихъ ґазетъ и другихъ выдавництвъ.

Страйки а теперѣшнѝ уряды.

Послѣдными часами чуемо богато о страйкахъ. Они лучають ся чимъ разъ частѣйше и бувають чимъ разъ бôльше завзятѝ.

Страйкъ есть нѣчо иншого, якъ лишь борба капіталістôвъ, або якъ нашѝ люде кажуть »компаністôвъ« зъ робôтниками. Капіталисты хотѣли-бъ якъ найбôльше вызискувати робôтникôвъ, а робôтники жадають повнои заплаты за свою працю.

Страйки мусять повторятись чимъ разъ частѣйше и бути завзятѣйшими, бо 1) робôтники чимъ разъ бôльше освѣдомлюють ся, орґанізують ся и почувають свою силу; 2) всѣ фабрики, копальнѣ и другѝ галузы промыслу переходять въ руки чимъ разъ меншого числа капіталістôвъ, котрѝ будучи сильными, могуть успѣшнѣйше боротись зъ робôтниками — словомъ: сила и свѣдомôсть такъ робôтникôвъ якъ и капіталістôвъ взростае та робить одныхъ и другихъ бôльше смѣлыми а менше уступчивыми.

Яку-жь ролю вôдграе урядъ мѣсцевый, стейтовый або и народный въ виду сеи борбы працѣ зъ капіталомъ? Вôдповѣдь ясна. Урядъ стае по сторонѣ тыхъ, котрѝ дали ему власть въ руки. И инакше не може бути. Урядъ не може стояти на сторонѣ и дивитись обоятно на сю борбу, вôнъ мусить помагати тымъ, пôдъ котрыхъ контролею находить ся. А що до сего часу урядникôвъ выбирали лишь капіталисты (хочь и при помочи коротковидячихъ робôтникôвъ), то теперѣшнѝ уряды, чи то мѣсцевѝ, чи стейтовѝ, чи народнѝ брали всегда сторону капіталістôвъ. Доказôвъ на се повно и то безъ взгляду на се, чи урядъ бувъ въ рукахъ републиканьскои чи демократичнои партіи.

Капіталистичнѝ соймы не дозваляли робôтникамъ узброюватись, хотяй позволяли компаніямъ спроваджувати узброеныхъ людей противъ своимъ страйкерамъ въ цѣли »охороны житя и власности«.

Мейоры мѣстъ посылали полїцію, шерифы заприсягали депутованыхъ (неразъ найпôдлѣйшихъ людей), ґовернеры высылали міліцію, а навѣть президентъ высылавъ федеральне войско, щобы помочи капіталістамъ настрашити и поконати страйкерôвъ; если було потреба, выкликувано непорядки, щобы мати пôдставу стрѣляти на безъоружныхъ людей, жены и дѣти [1]). А все те для »захованя права и порядку« и то такъ за панованя републиканôвъ якъ и демократôвъ.

Капіталистичнѝ судіи выдавали приказы, въ силу котрыхъ робôтникамъ взборонювано намовляти до страйкованя своихъ братôвъ; заказувано юніямъ платити запомогу своимъ членамъ страйкерамъ, держати публичнѝ мітинґи, ходити по публичнôй дорозѣ близько мѣсця страйку, публиковати вôдозвы въ интересѣ страйку и т. д. Єсли робôтники не слухали тыхъ розпоряджень, то ихъ саджали до арештôвъ безъ переслуханя передъ судомъ присяжныхъ. Навѣть хлопцѣ и дѣвчата мусѣли сидѣти по арештахъ за те, що важились назвати »скеба« (зрадника робôтничои справы) властивымъ именемъ, або ему выкривитись. [2]) Мѣжь тымъ тѝ самѝ суды позваляли капіталістамъ робити списы визначнѣйшихъ страйкерôвъ и ихъ переслѣдувати.

Коли повызшѝ способы ще не помагали, тогды пôддавано мѣсце, где бувъ страйкъ, пôдъ военне право, арештовано бôльше дѣяльныхъ страйкерôвъ и установлювано офіціяльно permit system, полягаючій на тôмъ, що кождый робôтникъ мусѣвъ ся впередъ пôдписати, що не пристане до юніи и доперва тогды мôгъ ся старати о роботу. Хто не хотѣвъ пôдписати такого зъобовязаня, сего имя дôставалось до чорного спису (blacklist), а тогды мôгъ знати, що буде мусѣвъ зôйти не одну сотку миль, закимъ дôстане роботу и то хибань пôдъ змѣненыхъ именемъ. [3])

Що-жь зъ сего выходить?

Зъ сего выходить таке, що робôтники мусять вже разъ зрозумѣти, що якъ довго урядниками будуть слуги котрои небудь капіталистичнои партіи, такъ довго въ борбѣ зъ капіталістами они (робôтники) будуть мати противъ себе кромѣ силы капіталістôвъ еще силу рôжныхъ урядôвъ. Щобы мати урядъ въ разѣ страйку по своѣй сторонѣ, а не по сторонѣ капіталістôвъ — **мусять робôтники выбирати на уряды не капіталістичныхъ прихвостнѣвъ, але людей, що признають ся до робôтникôвъ, належать до ихъ партіи.**

А се робôтники могуть зробити, се лежить въ ихъ силѣ, кобы лишь у нихъ троха бôльше розумѣня рѣчи та едности! ?

1) Выстарчить пригадати розбôйничѝ напады депутованыхъ або войска на страйкерôвъ въ Гомстедъ, Чікаґо 1894 року, въ Бруклинѣ, въ Крипелъ Крікъ, Бофало, Латимеръ и доперва минувшого року въ Ст Люисъ.

2) Такѝ и имъ подобнѝ розпорядженя капіталистичныхъ судôвъ були выданѝ въ стейтахъ Connecticut, New York, New Jersey, Pennsylvania, Ohio, Kentucky, Illinois, Missouri и колькохъ другихъ

3) Сѝ рѣчи дѣялись за вѣдомостію и згодою и порученємъ републиканьского президента McKinley-а и демократичного ґовернера Steunenberg-а въ Idaho.

Борба

сталевыхъ робôтникôвъ зъ тростомъ треває дальше. Позаякъ зломанє сего страйку могло-бъ мати лихѝ наслѣдки на всѣ орґанізаціи робôтничѝ, то-жь всѣ робôтники зъ зацѣкавленємъ приглядають ся тôй борбѣ. На розказъ президента Шефера вправдѣ не застрайкували всѣ юнійнѝ робôтники вôдъ разу, але кождый день приносить новѝ вѣсти о зъбôльшеню ся числа страйкерôвъ навѣть зъ помѣжь неювійныхъ робôтникôвъ. Робôтники въ Joliet и Milwaukee, що належать до юніи, але не хотѣли зразу страйкувати, вже прилучились до страйкерôвъ. Такъ само есть надѣя, що єсли не всѣ, то бодай значна часть юнійныхъ робôтникôвъ зъ полудневого Чікаґо такожь застрайкує. Але и сталевый тростъ не спочиває зъ заложеными руками. Вôнъ спроваджує робôтникôвъ звôдки лишь може и стараe ся удержати фабрики въ руху. Чи се ему удасть ся — побачимо. Теперь головно звернена увага на мѣсто Duquesne, бо если тамъ робôтники застрайкують, то за ними пôйдуть робôтники зъ Homestead и другѝ. Доси цѣла борба ведесь спокôйно, але тростъ нанявъ богато приватныхъ полісменôвъ, а въ Somerset стоить друга бриґада пенсильвенійскои народнои ґвардіи. Деякѝ офіцеры сего войска дôстали безъименнѝ листы, въ котрыхъ було писано такъ: »не забувай, що въ твоимъ реґіментѣ е богато юнійныхъ робôтникôвъ, и вважай где стоишь, коли выдашь розказъ стрѣляти«. Зъ всего видно, що заносить ся на довгій и завзятый страйкъ. Побѣда робôтникôвъ буде залежати вôдъ ихъ едности и помочи другихъ юнiй такъ матеріяльнои якъ и моральнои **Нашѝ Русины, що вже неразъ брали участь въ страйкахъ и всегда держались якъ найлѣпше, повиннѝ и теперъ станути якъ муръ въ рядахъ робôтникôвъ. Нехай анѣ одного »скеба« не знайдесь мѣжь Русинами!**

ХТО ѣде до Buffalo, N. Y. на все-американьску выставу — сей не повиненъ забути подивитись на прекрасный водопадъ Найаґары Отся вежа знаходить ся въ мѣсточку Niagara Falls. Зъ неи можна бачити не лишь водопадъ, але и цѣлу чудну околицю на много миль.

Ôдозва

до Русинôвъ изъ Галичины и Угорщины и до прочихъ Братей Славянъ — о складку — на збудованє новой церкви, изъ твердого матеріяла въ Устью русскôмъ (на Лемкахъ, горлицкого повѣта, въ Галичинѣ).

СЛАВА ИСУСУ ХРИСТУ!

Дорогіи Братья Родимцѣ!

Еще за давныхъ, паньщизняныхъ, тяжкихъ для Руси Галиційской часôвъ, збудована зôстала въ Устью р. — осередку Лемковщины — еще въ 17. столѣтью, маленька бѣдна церковця изъ дерева. За той долгій часъ, пôднимано коло ней, всякіи можливи поправкѝ и ôтновленя; но сегодня, вже до того прійшло, що опять той старый будинокъ ôтнавляти и украшати, неоплатится. Повзято прото богоугодну гадку, поправду залишити, а построити нову церковь изъ твердого матеріяла, та показати передъ свѣтомъ, що русскій Лемкôвскій народъ хотяй якъ бѣдный, то ôнъ для славы Божой, готовъ пожертвовати послѣдный центъ, абы лишь свою побожнôсть, вѣрованье и любовь къ Богу Вседержителю, а привязанность къ своему русскому обояду — заспокоити.

Намѣренне предпринятье с. е. новый храмъ Божій устроити, самѝ селяне Устья русск. безъ помочи чужосторонныхъ добрыхъ людей довершити не суть въ станѣ. Удали ся задлятого до мене, яко до ихъ бывшого священника, съ просьбою о собираніе тутъ въ Америцѣ, на сію богоугодну цѣль, доброохотныхъ пожертвованій. Я принялся того для Русинôвъ Лемкôвъ, а взглядно для бывшихъ моихъ Устяньскихъ парафіянъ хотяй клопотливого, но все таки въ совѣсти моей пріятного труда — съ охотою; тожь ôтношу ся, съ усерднѣйшою просьбою, о складку на созданє упомянутой церкви — до всѣхъ Русинôвъ изъ Галичины и Угорщины, наводячи къ тому слѣдующій поводы:

1. Кто родился пôдъ Бескидомъ на Лемковщинѣ, той знае и Устье русск. разъ изъ того: що два разы въ роцѣ (на св. Тройцу и на Зачатье св. Анны) отбываются тамъ ôтпусты, а по друге изъ славныхъ ярмакôвъ; коли то въ обыдвохъ случаяхъ, много чужого народа посѣщае церковь, котра, для такихъ громадныхъ посѣщень, цѣлкомъ невыгодна, и неотвѣтна.

2. Въ Устью р. есть почта и постерунокъ жандармеріи.

3. Сверхъ того, якъ вже нѣскôлько разъ пôдношено, мае въ тôмъ селѣ умѣстится и судъ делегованый.

4. Желѣзниця, котра мала бы лучити Бардіевъ съ Горлицями, есть вже терасована черезъ Устье русск., где непремѣнно и стація опредѣлена буде.

5. Проектована есть для выгоды Лемкôвъ-Русинôвъ и филія Общ. п. М. Качковского въ Устью р.

6. Черезъ реченное село провадить хороша повѣтова дорога до минеральныхъ купель въ Выссовой.

Повысше наведене, сповoдуе приплывъ, бôльше интелигенціи, такъ урядниковъ, предпримателевъ якъ ремѣсниковъ, и то по большой части польской либо инной народности; котра то интелигенція рим. кат. обряда, со взгляду на бѣдну маленьку церковцю (въ котрой ледви 200—300 може помѣститись) запрагне мати костелъ, а тогды русску церковь, узнають за нездалу, неотвѣтну, валящу ся, та лишать ю безъ опѣки, а поставлять костелъ великій красный. — При костелѣ не тяжко было бы потому умѣсти и „mateczki“, щобы просвѣщали нашого Лемка, та вщепляли въ немъ польскіи идеи, та ôтводили его отъ русской народности, и отъ нашого восточного обряда. Напослѣдъ легко бы и до того могло прійти, що въ школѣ выкладовый языкъ русскій, замѣнили бы польскимъ, и село мало-помалу спольщило бы ся — на соромъ и ганьбу имени русскому и нашому восточному обряду.

Въ Устью русск. должна отже станути хороша церковь, бо вѣдь знаемо изъ печальной исторіи нашой Руси, що тылько церковь наша русска съ ей восточнымъ обрядомъ, сохранила нашу Русь отъ цѣлковитой заглады.

Свертаюся про то съ усерднѣйшою просьбою: насамперэдъ къ Устьянамъ тутъ въ Америцѣ пребываючимъ, а такъ къ прочимъ Родимцямъ изъ Галичины и Угорщины: Не откажѣтъ сему святому дѣлу Братья Русины и Славяне, Вашой милостивой помочи, а »Богъ небесный воздасть Вамъ сторицею.« Сія колекта на церковь въ Устью р. заряджена въ той способъ, що въ каждой мѣсцевости где нашѝ Русины знаходять ся, есть упрошеный такій колекторъ, котрый въ своемъ плейзѣ на сію цѣль пожертвованя собирати — даромъ потрудится; а послѣ собранну квоту, со спискомъ жертвователевъ мае препоручено на мои руки отсылати. Я сновъ присланныи мнѣ гроши, умѣщу на процентъ либо въ америк. банку, либо въ щадничой старокраевой касѣ, и отъ часу до часу, предкладати буду выказъ всѣхъ жертвователевъ, щобы ихъ честнѝ имена, яко благодѣтелей храма Божого, въ особенну на то приготовану пропамятну книгу были вписанѝ, абы по всѣ часы ихъ церковь въ своихъ молитвахъ вспоминала.

Напослѣдъ свертаюсь къ Всечестн. Отцамъ въ Христѣ братьямъ (галиційскимъ и угорскимъ) съ умилительнѣйшою просьбою: Извольте Всеч. Отцы духовныи, сему богоугодному дѣлу, своимъ вліятельнымъ словомъ быти на помочи, та дати въ своемъ приходѣ выбраному на то колекторови — призволеніе — на приведенну цѣль — пожертвованія собирати.

О правдивости и потребѣ упомянутой колекты, удостовѣряю Васъ Всеч. ОО. моею священническою въ ничемъ несправѣренною честью.

Пересылаючи всѣмъ Братьямъ Русинамъ щирѣйшіи желанія Божого благословенія — остаюсь неизмѣннымъ другомъ русского народа.

Христосъ посредѣ насъ!

Mayfield, Pa въ день св. Слав. Апост. Кирилла и Меѳодія 1901.

Ѳеофанъ А. Обушкевичъ.

Дописи.

3. Августа, 1901 р. (14).

З України.

І в цьому році, як і щорічно, більш ніж половина України підлягла під люту голоднечу. під те безхлібе, яке давно вже зробило ся задля такої глибоко-чорноземної країни, як наша люба ненька, хронічним. Країна, яка прогодовувала своїм хлібом всю Европу, сама тепер у старці пішла! Вона голодае, пухне з голоду, винародовлюеть ся фізичне!

Могутна земля від некультурних відносин до неї еї діток почала хворіти, а яка ж користь, який вжиток дитині з хворої неньки? Звичайно, що дуже лихій. Ото ж треба б піклуватп ся про лікуване нашої прогодованки, треба-б втямити нарешті вже те, але наш нарід такий темний, такий неосьвічений, що він того втямити мочі не мае. Він в тому сам не винен, бо пани, володарі его, не дають йому прозріти і задля своїх власних еґоістичних підстав навмисне затемняють його очи на все і навмисне примушують його бути сьліпим, таким сьліпим, що він не баче й того, як він сам себе веде до загину. Земля зараз на Україні вироблена до безкраю; сіе на полі хлібороб хліб, а роде овсюг та інше сьмітя. Хлібороб дивить ся на те, та тільки чухаеть ся, та крекче, а що робити, щоб хліб був, а не буран на ниві, він зовсім не знае, та і допитувати ся не хоче, та навіть і не знае чій можно до чого допитати ся... Не один наш український хлібороб на всій широкій Україні не вміе землі удобрювати, гноїти еї, чи що інче таке з нею робити. Ореть ся, й сіеть ся й досі, як орали і сіяли пра діди, прапрадіди, а решта з року в рік ¾ України без хліба седить.

Сьвітла треба задля нашого народу, сьвітла, а його йому не дають, затуляють навіть його від сьвітла.

Чи довго-ж таке ще буде діяти ся у нас? Чи довго?

Хто його знае! Ніхто тому відповіди у нас не дасть, але настане час, коли темнота інстиктовно піде домагати ся чого їй треба і горе тоді спіткаеть ся всім тим, які тепер так безкарно знущають ся над нашим народом! Горе їм тоді буде! Горе!

Українець.

Кумъ Грицъ и Василь.

Василь: — Єсъ, кумцю, я чимъ разъ бôльше переконую ся, що вы правду говорили неразъ. Зъ такими порядками мѣжь людьми не може бути добра на свѣтѣ.

Грицъ: — Зъ якими порядками? Вы певно попали десь мѣжь недоспѣлыхъ »подвижникôвъ«, котрѝ васъ кулаками на свое переконували... Такъ?

Вас.: — Нѣ, але я бувъ у кума Джека, котрый, якъ знаете, родивъ ся вже въ Америцѣ и...

Гр.: — И тамъ принесли бочôвку пива, забавляли ся зъ нею, а на закôнчене набили васъ.

Вас.: — И се нѣ, лишь кумъ Джекъ читали дуже цѣкаву анґлійску ґазету и переводили гай обясняли менѣ по руски. А тамъ стояло чорне на бѣлôмъ, що въ цѣлыхъ Сполуч. Державахъ пôвнôчнои Америки є загаломъ 3828 міліонерôвъ, котрыхъ майно выносить округлыхъ 16 тысячь міліонôвъ долярôвъ (т. з. 16 міліярдôвъ). Иншими словами: майно всѣхъ людей, якѝ лишь жіють въ Америцѣ, себто 70 міліонового населеня, обчисляють на 81 міліярдôвъ и 750 міліонôвъ долярôвъ, зъ чого тыхъ 3828 міліонерôвъ майже пяту пайку загорнули въ свои нечистѝ лабы. Що вы о тôмъ думаете?

Гр.: — Гадаю, що тыхъ 3828 міліонерôвъ замѣнили американьску суспôльнôсть на вола, зô своихъ міліярдôвъ зробили величезный батôгъ, тай пôдганяють насъ, якъ самѝ хотять...

Вас.: — Не розумѣю васъ.

Гр.: — Заразъ зрозумѣете. Знаете, що все нынѣ цѣнять на вагу гроша; знаете, що грôшь дѣлае теперь всѣ чуда; змушуе людей до горячкового житя або смерти; е тымъ зачарованымъ колесомъ, коло котрого крутять ся всѣ цивілізованѝ народы нынѣшнои добы. Зъ грôшми зробите все, безъ гроша нѣчого. Въ наслѣдокъ сего всѣ шукають за ними, здоганяють ихъ и продають навѣть себе за нихъ. Наколи отже 3828 людей зôбрали такѝ величезнѝ сумы грошей, такъ тымъ самымъ захопили все въ свои руки: цѣлый край, его плоды, богатства и цѣле населене. Навѣть найвызшѝ уряды въ краю, школы, церкви; мозокъ ученыхъ, мушкулы бѣдныхъ — все до нихъ належить.

Вас.: — А мене такъ мои мушкулы болять вôдъ працѣ, що ажь прію часами.

Гр.: — Бо вы занадто щиро робите на тыхъ богачѣвъ.

Вас.: — Та, бо менѣ здае ся, що я на себе роблю, не на богачѣвъ.

Гр.: — Въ тôмъ й бѣда, що намъ всѣмъ такъ здае ся. Однакъ то привидъ, обманъ и слѣпота, бо въ дѣйстности міліонеры все бôльшѝ купы золота нагромаджують, а мы були, е и будемо дѣдами. А се потягне такъ довго, доки всѣ люде не зрозумѣють, що міліонеры суть нашими пявками и розсадниками лиха. Вôдсуньме ихъ на бôкъ, а все пôде до лѣпшого. (Бере капелюхъ и хоче йти).

Вас.: — Де вже йдете?

Гр.: — До дому.

Вас.: — Зачекайте, бо хочу васъ ще де-що запытати. а головно за великій страйкъ въ фабрикахъ желѣза и стали.

Гр.: — Ажь на другу недѣлю; нынѣ вже нема часу.

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА.“

Хотячѝ приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Alex Shlanta,
Postmaster.
MAYFIELD, PA., Lack. Co.

И увѣдомлять секретара пôдъ адресою:
D. D. Pyrcz,
P.O. Box 355,
OLYPHANT, PA., Lack. Co.

Хто бы бувъ покривдженый вôдъ когрого зъ урядниковъ »Союза«, нехай пише до председателя:
REV. A. BONCHEVSKY, 10 May str. Ansonia, Conn.

Въ мѣсяцю Августѣ б. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючі новй члены:

Cleveland, Ohio.
Братство св. О. Николая.

	Число въ гол.книзѣ:
Мих. Сардиґа	2198
Коваль Иванъ	2199
Сидорякъ Семанъ	2199
Данило Иванъ	2200
Скviръ Иванъ	2200
Сидорякъ Иванъ	2201
Швиръ Прокопъ	2201
Фудзакъ Иванъ	2202
Фель Грицъ	2202
Каціянъ Федоръ	2203
„ Иванъ	2202
Сѣракъ Михаилъ	329

(Дальше буде.)

Припоминаю пп. секретарамъ, щобъ стисло стосовались до § 42 статутôвъ »Р. Н. Союза« и засылали въ своимъ часѣ грошѣ до головн. касы »Р. Н. С.« т. е. кождого мѣсяця найдальше до 14 днѣвъ по мітинґу.

Безъ вступного до „Р. Н. Союза“ буде приниматись членôвъ въ мѣсяцю Октобру с. р.

Д. Пирчь, секретарь

НОВИНКИ.

Дôстане безплатну пораду. Кождый, хто мае яку справу до суду въ старôмъ краю, и напише до головного уряду Руско Народного Еміґраційного Дому въ Америцѣ на адресу: REV. N. PIDHORECKY 76 GRAND STR., JERSEY CITY, N. J.

Руско-Народ. Еміґраційный Дôмъ мае свого руского адвоката въ краю.

☞ **Звертаемо увагу всѣхъ нашихъ предплатниковъ, що за „Свободу“ належить платити зъ горы. Єсли хто довженъ, нехай сейчасъ пришле грошѣ.**

— **Ваґу** страйкôвъ беруть ся вже понимати й галицкй селяне. Зъ села Тарасôвки пôдъ Збаражемъ доносять до »Дѣла«, що тамъ було сего року ажъ три страйки и всѣ они, черезъ розумне поведене справы и хлопску солідарность, були выграні. Першй застрайкували двôрскй форналѣ, въ наслѣдокъ сего, що тамошный двôрскій посесоръ Файґеабавмъ будивъ ихъ до роботы за разъ по пôвночи и безъ причины вôдправивъ зô службы кôлькохъ ихъ товаришѣвъ. Другій разъ застрайкували селяне въ часѣ кошеня сѣна, а опôсля й пôдчасъ живъ, а панъ посесоръ бувъ змушеный за кождый разъ пристати на все, чого лишь домагали ся, бо нѣгде не мôгъ дôстати робôтника.

— **Тяжкій** смутокъ, жаль и нещасте стрѣтило нашого земляка, Пилипа Ґоґоца въ Simpson, Pa., доброго Русина и довголѣтного секретаря мѣсцевого братства. На дифтерію, що теперь лютуе въ цѣлôй околици, померло ему дня 12. с. м. трое дѣтей наразъ: 13-лѣтна Марія, 7-лѣтна Софія и 5-лѣтный хлопчикъ Павло. Не помогла навѣть скора помôчь лѣкарска.

— **Зъ** послѣдного народочисленя въ Спол. Державахъ показуесь, що въ стейтахъ Kentucky, Maine, Louisiana, Maryland и Massachusetts жіе майже таке саме число женщинъ якъ и мущинъ. Въ Kentucky е найменше чужинцѣвъ, бо лишь 50.249, а найбôльше въ Massachusetts, бо ажъ 846.324.

— **Свою** жену застрѣливъ пôдчасъ сварки, будôвничій, Яковъ Джергартъ, въ Шамокінъ, Па. Жена допѣкала ему часто, що пропивае всѣ грошѣ, мало дае на удержане дому и 4-охъ дѣтей, а се привело его до такои люти, що злапавъ револьверъ и забивъ жену вôдъ разу, вцѣлившй ей кулькою въ саме серце. Потôмъ хотѣвъ и собѣ вôдобрати жите, але очевидно не мавъ вôдваги, бо лишь легко зранивъ себе въ голову.

— **Мертве** море (друге зъ ряду) вôдкрывъ ученый Sven Hiden въ Тибетѣ, въ Азіи. Дно его здае ся бути цѣле зъ соли, вода дуже густа и переповнена солею такъ, що въ мори тôмъ не може нѣчого жити.

— **Грибами** отроѣли ся жена и сынъ економа Лапчиньского, въ Несторôвцяхъ, золочôвского повѣта (Галичина). Доньку, що также ѣла грибы, вôдратувавъ завôзваный лѣкарь.

Такожь въ Дроговыжи, коло Жидачева, зганула въ наслѣдокъ отроеня грибами цѣла родина селянъ Василишиныхъ, зложена зъ вôтця, матери, дочки и сына. Всѣ четверо, мимо скорои помочи, до кôлькохъ годинъ померли.

— **Жертвою** пожару въ россійскôмъ мѣстѣ Витебску, о чôмъ мы доносили минувшого тыжня, упало 1000 будынкôвъ, все що въ нихъ находило ся и кôлькадесять людей. Окрôмъ того згорѣло въ Кіевѣ 19 каменицъ, а зъ цѣлои полудневои Росіи и Украины доносять о грозныхъ пожарахъ сѣлъ, мѣсточокъ, степôвъ и торфовищъ.

— **О.** Медведскій, бувшій душпастырь въ Lansford, обнявъ парохію въ McKeesport. Pa.

— **За** старанемъ Ирены Рудъ, председательки гутоварства манности, соймъ въ Колорадо ухваливъ, щобы въ школахъ посвящувати 10 минутъ тыжднево на науку дѣтей, якъ обходитись по людски зъ звѣрятами.

— **Комарôвъ** можна легко выгубити черезъ хованe птицъ, що живять ся выключно сими насѣкомыми. Нôчный яструбъ и (purple martin) пуртуровый зимородокъ, рôдъ великои ластôвки, если розведенй въ якôй околици, потрафлять зовсѣмъ выгубити сй незносні сотворѣня.

— **„SONNTAGSBLATT“** der NewYorker Volkseitung ч. 32, зъ 11. серпня б. р. помѣстила знову въ перекладѣ одно оповѣдане нашого молодого писателя В. Стефаника пôдъ заголовкомъ „Eine Neuigkeit“ (Новина). Се вже четверте оповѣдане В. Стефаника, яке умѣстила згадана часопись.

— **Зъ** Pleasant Home, Man., Канада: Въ нашôй кольоніи стало ся нещасте: Дня 26. юлія с. р. Войтко Цѣсльовскій косивъ сѣно на своѣй фармѣ для худобы, а було то близько невеликого озера, таки на его фармѣ. И побачивъ вôнъ на озерѣ дикй качки, стрѣливъ до нихъ та на свое нещасте забивъ ажъ двѣ разомъ. Потôмъ полѣзъ за тыми качками въ озеро и натрафивъ на якусь баюру, зъ котрои не мôгъ вылѣзти, бо було воды повыжъ хлопа и тамъ втопивъ ся. Лишила ся жѣнка и одна дитина. Покôйный походивъ зъ Маріямполя въ Галичинѣ.

Ив. Дрогомирецкій

— **„Молитва капіталістôвъ“**, такій заголовокъ носила новинка въ галицкихъ робôтничихъ ґазетахъ, за яку поконфіскувала ихъ державна прокураторія. Ся молитва була взята зъ италійскои роб. ґазеты »Avanti«, котра намалювала капіталисту, що клячавъ передъ ґверомъ и говоривъ слѣдуючу молитву: »Ґвере нашъ, иже еси на земли, да святить ся имя твое. Да пріидетъ царствіе твое. Будь воля твоя, якъ въ мѣстѣ такъ и на селѣ. Твôй выстрѣлъ насущный, дай намъ днесь. И дай намъ нашъ хосенъ, якъ мы его не даемо робôтникамъ нашимъ. И не веди насъ въ покушеніе уступства для робôтникôвъ. И избави насъ вôдъ робôтничихъ юній. — Амѣнь.«

— **Приморозки** въ пôвнôчнôй Дакотѣ и Манітобѣ понищили мѣсцями всю огородовину. Кôлька ночей зъ ряду було тамъ минувшого тыждня такъ зимно, неначе въ осени.

— **Спроневѣривши** значну суму почтовыхъ грошей, застрѣливъ ся въ Майданѣ, коло Кольбушовы, тамошный почтмайстеръ (очевидно польскій шляхтичь).

— **Забило** въ майнахъ на Jessup, Pa. Русина Андрѣя Ванецко, въ пятницю 16-го августа. Небôщикъ походивъ зъ Угорщины, села Остуря, мавъ лѣтъ 38, зôставивъ въ краю жену и дѣти. До жадной орґанізаціи неналежавъ.

— **Комарѣ** такъ покусали недавно двое дѣтей одного нѣмецкого еміґранта коло Емерсонъ, Ман., Канада, що до 24 годинъ померли. Дѣти, зъ котрыхъ одно мало 4 а друге пôвтретя року, блудили въ корчахъ цѣлу нôчь, а коли ихъ родичѣ найшли, були вже такъ покусанй, що лежали безъ памяти.

— **Поклады** чорного мармора вôдкрыли въ земплиньскôмъ комітатѣ, коло стації Еврмезевъ, близь галицкои границѣ. Марморъ сей мае бути дуже гарный, а его поклады досыть грубй.

— **10.000** людей застрайкувало въ Микиспортъ, Па. на приказъ президента Шефера. Мѣжь страйкерами е много Русинôвъ.

— **Лишь** 3 роды занятій були приступнй для жѣнокъ въ Америцѣ 1840 року. Нынѣ занятій доступныхъ для женъ есть 350.

— **Небувала** спека панувала сего року въ Италіи. Цѣлй винницѣ зôстали знищенй, высохли мовь вôдъ огню.

— **До** найскоршихъ желѣзничихъ поѣздôвъ на свѣтѣ належать тй, що ѣздять зъ Camden, N. J. до богатого морского купелевого мѣсця Atlantic City, бо роблять вôдъ 60 до 66 миль на годину.

— **Коники** польнй появились въ величезнôмъ числѣ въ Naples, N. Y. и робили таку пкоду фармерамъ, що ті-жь мусѣли скосити завчасу збôже, щобы бодай часть его ухоронити.

— **Всѣ** державы свѣта мають $31.800.000.000 довгу, се есть 10 разы тôлько, що 100 лѣтъ тому назадъ. Найбôльшою причиною сего задовженя ся суть вôйны и удержаня великого войска.

— **Скаженый** песъ покусавъ въ Бардіовѣ и Куровѣ, шарипского коміт. на Угорщинѣ множество худобы и 2. людей.

— **П. Захаръ Тиханьскій,** що пойшовъ недавно зъ Олифанту до краю (село Викова, въ Галичинѣ) для поратованя здоровля, зôставъ заарештованый — якъ намъ доносять — и сидить въ вязници, а то за се, що бувъ въ Америцѣ и не служивъ въ австрійскôмъ войску. П. З. Тиханьскій есть американьскимъ горожаниномъ и длятого ѣдучи до краю, повиненъ бувъ собѣ взяти американьскій пашпортъ, тогды були-бъ его австрійскй власти не мали права до арешту саджати, тымъ бôльше, що вôнъ прійшовъ до Америки не яко дезертиръ а въ тôмъ часѣ, коли ще не бувъ кликаный анѣ обовязаный служити въ войску. »Сиди дома и умирай зъ голоду, а нѣгде не ходи« — се засада, якои держати ся каже австрійске правительство своимъ горожанамъ.

— **Выбудовано** двѣ новй гр. кат. церкви въ Патонъ, Па. и въ Виндберъ, Па.

— **За** послѣдныхъ 6 рокôвъ пôвнôчна пресвитеріяньска церковь зискала 81.000 новыхъ членôвъ, 206 церковь и 590 попôвъ.

— **Минувшои** недѣлѣ сталось велике нещасте въ сталевôй фабрицѣ въ Youngstown, O. Черезъ несподѣване зломане замку 20 тонъ розпаленои стали влялось въ мѣсце для гартованя стали. Наступила експльозія и 14 людей зôстало сильно попареныхъ; 6 зъ нихъ вже умерло а правдоподôбно и многй другй поумирають. Можлево, що выздоровѣють: Анд. Мадяръ, Мих. Яцко, Юрко Ванякъ и Юрко Роbleck (Павликъ?). Йос. Боґоскій, Мих. Сороско, Стеф. Стахура, Андр. Ґуґошь, Ив. Стефанъ, Юрко Дзянбецкій и кôлькохъ Американцѣвъ вже або померли, або мала надѣя на ихъ выздоровлене.

— **Ексќуршенъ** до Мавнтейнъ Парку на доходъ рускои церкви въ Forest City, Pa. вôдбуде ся въ Четверъ 29-го Августа, 1901.

— **Хто** хоче добрымъ и честнымъ Русиномъ бути и себе и свою родину забезпечити, нехай читае тую новину: Братство св. АА. Петра и Павла въ Ansonia, Conn. пріймае новыхъ членôвъ до 1. сентембра с. р. при зниженôмъ вступнôмъ вôдъ 16 до 30 лѣтъ — $1.00. вôдъ 30 до 45 — $1.50. Въ тôмъ братствѣ кождый честный Русинъ повиненъ бути, бо то одиноке руске братство въ тôй околици: Ansonia, Derby, Shelton, Seymour, Waterbury и Terryville. Мітинґи нашй вôдбувають ся въ остатну недѣлю к о ж д о г о мѣсяця. — За урядъ бр.

Г. Дзядикъ, пред., Г. Горбаль, секр., А. Пôдбережнякъ, кас. Aug29

Запрошене!

Просимо всѣхъ Славянъ, а особливо Русинôвъ такъ мѣсцевыхъ якъ и замѣсцевыхъ на забаву, котру уряджуе братство св. АА. Петра и Павла на 2. сентембра въ понедѣлокъ въ Нѣмецкôй Гали на Мейпелъ Стр. въ Ansonia, Conn. на доходъ рускои церкви. Прійдѣть брата Русины мѣсцевй якъ и замѣсцевй и причинѣть ся до звеличеня сеи забавы. За урядъ братства:

Гав. Дзядыкъ, пр., Г. Горбаль секр., А. Пôдбережнякъ, кас. Aug29

— **65** людей затопилось минувшого четверга недалеко острова Douglass, Аляска. Причиною сего нещастя було се, що корабель Isla der розбивъ ся о ледову скалу. 113 осôбъ выратувано. Зъ кораблемъ затопилось также $250.000 въ золотѣ, яке везли деякй пасажиры зъ Клондайкъ.

— **Яко** доказъ прихильности до Спол. Державъ, мають Хинцѣ выбудовати прекрасный будынокъ для свого посольства въ Вашинґтонѣ. Будинокъ сей мае бути краснѣйшій, якъ всѣ другй хиньскй посольства въ якôмъ небудь европейскôмъ мѣстѣ.

— **Коньске** мясо дуже подорожѣло. Причиною сего полуднево африканьска вôйна. 200.000 коней и мулôвъ спотрѣбували до сего часу Анґлики въ вôйнѣ зъ Бурами.

— **Робôтнича** орґанізація Рицарѣ Працѣ и Амер. Противъ-тростова Ліґа зложили $500.00 для оплаты адвокатôвъ, котрй мають выточити тростамъ процесъ за переступлене противъ тростовыхъ законôвъ.

— **Въ** Норвеґіи надано тымъ женамъ право голосованя на мѣсцевыхъ урядникôвъ, що платять податокъ вôдъ маетку вартости 300 коронъ. або котрыхъ мужѣ платять такій податокъ.

— **Зъ** Plymouth, Pa. пишуть намъ: Дня 3-го августа братъ нашъ и членъ »Р. Н. С.« М. Чорный вступивъ до стану супружеского. На весѣлю було богато людей, але всѣ спокôйно и гарно забавляли ся. Молодятамъ желаемо прожити щасливо много лѣтъ.

С. Гринякъ.

— **Великій** баль на доходъ рускои ц е р к в и въ Northampton, Pa. вôдбуде ся дня 28. августа 1901. Початокъ о 5 год. зъ полудня. Тикетъ 25 цнт.

Дещо з историї
росийскої православної місиї в Америці.

Понизше подаемо кілька подій з историї росийскої православної місиї в Америці так як они були описані в сучасних американьских ґазетах. Для більшої цікавости подаемо їх в язиці анґлійскім і рускім.

I.

From „San Francisco Chronicle“, June 23, 1878.

Mysterious murder.

The Coroner held an inquest yesterday on the body of the Russian Arch-Priest Paul J. Kedrolevanski, who was found on a Kearney Street doorstep on the night of June 17th, and brought to the City Prison Hospital under the supposition that he was intoxicated.

He was tossed into a cell in the prison with other less respectable and more demonstrative drunkards, and a kind-hearted . . . rested his head on a . . . . . in the corner of the cell. The Prison keeper Lenheimer, recognized him as a man who had been brought in once or twice before on a similar charge, and although he was evidently in a helpless condition, almost if not entirely insensible, he was put down in the minds of the prison officials as a chronic inebriate, and no further attention was paid to him until 5'o-clock the following morning, at which time the cells are washed out.

. . . .

It was discovered at that late hour that the deceased was unable to go up . . . .

Dr. Stevens was summoned, who examined him shortly afternoon. About 1o'clock the doctors bled him, but the relief had come too late. And later in the afternoon the unfortunate man died. The death was considered — „sudden.“

. . . .

He had an important paper on his person which he was going to send to St. Petersburg, and that Priest, referring to his clerical assistant Nicolas Kovnegin would give $10,000 to have it from him. The witness remembered that dead Arch-Priest had exhibited the document exteriously. It was an impressive looking document, long, and folded peculiarly in the center.

. . . .

The jury returned a verdict: — "that death had been caused by a blow given by some unknown person."

. . . .

Russian Consul Welitski admitted that there had been some ill-feeling between the priests. He could conceive of no motive for the murder.

З ґазети »San Francisco Chronicle« Юнія 23, 1878.

Таємниче убійство.

Коронер*) робив вчера слідство в справі тіла росийского протоерея Павла Ів. Кедролеваньского, котрого знайшли на Kearney улици на порозі в ночи 17. юнія, і занесли до шпиталю мійского арешту, думаючи, що він був напитий.

Його вкинули до комірки в вязници з другими менче поважанними а більше певними піяками, і доброго серця . . зложивъ свою голову на . . . в куті комірки.

Дозорець вязниці Ленгаймер пізнав його як чоловіка, котрого раз або два рази за подібну провину приводили в темницю, і хотяй він очевидно находив ся в безпомічнім положеню, майже, если не цілковито без памяти, вязничні урядники взяли його за непоправного піяка, і не вважали на нього аж до пятої години слідуючого ранку, коли то комірки вязничні миють ся.

— — — — —

О тій пізній годині довідано ся, що померший не міг піднести ся.

— — — — —

Покликано д-ра Stevens, котрий його оглянув сейчас пополудни. Коло першої години доктори пустили йому кров, але ся поміч прийшла за пізно. В якийсь час пополудни нещасний чоловік помер. Смерть узнано »наглою«.

. . . .

Він мав важний папір при собі, котрий хотів післати до Ст. Петербурґа, а за котрий »той піп«, се відносилось до его помічника Миколи Ковнеґина, був би дав 10.000 долярів, щоби его від него дістати. Сьвідок памятав, що померший протоерей показував письмо зверха. Се було письмо на вид поважне, довге, і дивно зігнуте в середині.

Судія видав засуд: »що смерть споводована була від удару незвісної особи«.

. . . .

Росийский конзуль Веліцкий признав, що між сьвященниками було якесь непорозуміне. Він не міг знайти жадного мотиву до убійства.

*) Урядник, котрого обовязком е розслідити причину наглої смерти, повітовий лікар.

(Дальше буде.)

Руско-американьска народна пѣсня.

XXII.

В Америці сипана дражічка
Іде за ньов моя фраюрочка,
Іде, іде, ручки заламуе,
Бо її милий до краю вандруе.
Не плач мила, не плач, бо уж дармо,
Бо я іду уж на завтра рано,
Уж мій куфер стоїт на дипої,
А шифкарта у кишени моїй.
Як ем прийшов до Ню Йорку в ночи,
Заплакали мої чорні очи: —
Ой Боже мій як я ся застарав,
Поки тоту водичку преплавам.
Ой як ем мав на ту шиф сідати —
Радше було зараз умирати;
На тій шифі барз велика псота,
Бо там не дба нихто о чловека;
Як він умре, плебан го не сховать,
Ани ему розгрішеня не дасть,
Лем му дадуть кавалок олова
Тай го трутять матрози до моря.
Єго тіло рибки розтїгають,
Лем кісточки по морю плавають,
Шифкапитан зараз відписали,
Щоб го більше дома не чекали.
Сестри, братя барз ся зрадовали,
Же з ґаздівства більшу часть дістали.
— Сестри, братя ви ся не радуйте,
Бо я маю в краю дрібні діти.

Записавъ В. Гришко вôдъ Стефана Гришка въ Mahanoy Plane, Pa. (Щавне, Галичина.)

ОБРАЗОКЪ показуе вхôдъ до „Прекрасного Всходу“. „Прекр. Всхôдъ“ се будинки и улицѣ, що вѣрно представляють намъ выглядъ мѣсть всхôдныхъ и ихъ жите. 300 людей, всхôдныхъ тубыльцѣвъ, замешкують се цѣкаве мѣсточко, а всѣ въ своихъ народныхъ костюмахъ.

ВСЯЧИНА.

Циганы.

Хочу сказати дещо про циганôвъ; але не про тыхъ циганôвъ, що при кождôй способности готовй чоловѣка отуманити, або про тыхъ циганôвъ, що циганять при галицкихъ выборахъ, але про народъ, що зве ся Циганы. Они мешкають на Угорщинѣ и въ Семигородѣ. Се народъ кочуючій, то значить такій, що не любить сидѣти на мѣсци, але вѣчно волочивъ бы ся зъ мѣсця на мѣсце. Нашй Русины добре ихъ знають, бо давнѣйшими часами Циганы волочили ся всюда.

Циганы прійшли до Европы — здаесь — разомъ зъ Мадярами, однакъ допервa въ роцѣ 1417 выступають вôддѣльными масами, а властиво звертають на себе увагу. Вôдъ тогды — якъ читаемо въ книжцѣ — »Австрійско-Угорска монархія въ словѣ и образѣ« — ажь до днесь стараються ся угорскй и австрійскй пануючй зробити зъ Циганôвъ порядныхъ, працьовитыхъ и осѣлыхъ людей, але всѣ заходы були даремнй. Допервa осôбнй законы а головно школы, якй недавно стали закладати для циганьскихъ дѣтей, показують на лѣпше.

Всѣхъ циганôвъ рахують въ Угорщини на 274.940, якъ показуе людочисленє зъ року 1893. Они суть того походженя, що й Мадяры; женять ся, але 17 супружествъ на 100 суть неправеднй. Циганьска бесѣда, се мѣшанина бесѣдъ: мадярскои, циганьскои и румуньскои, до котрои ще входить богато слôвъ зъ бесѣдъ тыхъ народôвъ, мѣжь якими циганамъ приходилось жити. Що до вѣры то 39½ процентъ (на сто) есть римо-католиками, 26¾ на сто належить греко-всхôдной церкви, 20¼ на сто есть греко-католиками, а 11¾ протестантами.

Циганы не люблять занимати ся рôльництвомъ, хоть около 10 тысячь мають свою землю. За се мѣжь ними знаходить ся богато способныхъ ремѣсниковъ, якъ: ковалѣвъ (13 тысячь), котлярôвъ (2 тысячи), ковалѣвъ, що роблять цвяхи (1½ тыс.); около 15 тысячь циганôвъ робить коло выробôвъ зъ глины и по цегольняхъ, а вынлѣтаючихъ кошѣ есть около 3 тысячи. Кромѣ сего суть знанй циганьскй музиканты, мѣжь котрыми можь часто побачити такожь жены и дѣвчата.

Мѣжь осѣлыми и кочуючими циганами заходить значна рôжниця. Кочуючй суть бôльше бутнй и лѣнше тримають ся. Такъ одныхъ якъ и другихъ громады мають своихъ старшинъ, такъ званыхъ »Вайда«, себъ-то по нашому вôйтъ, котрого вôдзнаками суть: срѣбнй ґузики (въ два ряды часомъ) на кабатѣ, палиця и рôгъ. Вайды займають вызначнй мѣсця такожь на весѣляхъ и похоронахъ, сповняючи деякй циганьскй обряды. Циганки займають ся лѣченємъ, чарованємъ, вороженємъ и вôдгадуванємъ будучности, котру они згадують зъ долонѣ и картъ. Хочь се нужденный заробокъ, але инакше она не называлабысь циганкою. У циганôвъ можна спôткати богато останкôвъ стародавного ихъ ладу (т. зв. патріярхального) и вѣры.

Циганы надзвычайно любять музику и спѣвъ. Циганъ зъ пѣснею на устахъ засипляе и пробуджуесь, а скрипка (гуслѣ) то найулюбленѣйшій его инструментъ. Гру на скрипцѣ циганъ допровадивъ высоко — ажь до штуки, зъ чого суть они славнй на весь свѣтъ, и нема днесь жадного музика, котрый бы не вдумувавъ ся въ циганьскй мелодіи. Тй мелодіи суть двоякй: однй такй, що ихъ циганъ самъ выдумавъ, вандруючи по угорскихъ пустарахъ, а другй, якй взявъ вôдъ сусѣдныхъ народôвъ и переробивъ на свôй ладъ. Першй мелодіи циганы звычайно высмѣвують, а другй выграють.

Бачите, що й мѣжь циганами есть де-що доброго. аб.

ЦИВИЛИЗАЦІЯ А ГАВАЪ.

Звѣстна рѣчь, що американьскй Индіяне майже вже вымерли, а така сама доля жде и давныхъ мешканцѣвъ Гавай, (островы, що належать теперь до Спол. Державъ). Въ 1853 р. було Гавайцѣвъ еще 71.019, а въ 1896 р. вже лишь 31.019, а за 50 лѣтъ не стане вже анѣ одного правдивого Гавайця. — Цѣкаве буде для читателѣвъ довѣдати ся де-що про тамошнй звычаѣ. Коли зближае ся корабель до Гонолюлю (столиця Гавай), то гавайскй хлопцѣ плывають наоколо корабля або човна, и просять о милостиню. — Давно всюда ставили тамъ хаты зъ травы, а теперь вже богато видно деревляныхъ домôвъ на ладъ американьскій. Гавайцѣ суть дуже гостиннй и приязнй. Нхъ женщины ходять въ довгихъ полотнянкахъ, т. зв. »тейляхъ«, вôльно спадаючихъ ажь по кôстки, навѣть въ нихъ купають ся, и бѣлє сохне на нихъ. — Давными часами любили Гавайцѣ справляти т. зв. »празники—люанъ« (комашнѣ), пôдчасъ котрыхъ богато ѣли, пили и танцювали, и то пôдъ голымъ небомъ! Давный ихъ танець зве ся »гуля-гуля«. Гавайцѣ трудять ся рыболовствомъ, а тяжко працювати не любять.

ПАПЫ А КУХНЯ.

Папа Левъ XIII. не угощае нѣкого при своимъ столѣ, а если лучать ся якй гостѣ, то ѣдять при столѣ кардинала Рамполѣ. Вôнъ ѣсть теплу страву разъ на день и часто постить. Папа Пій IX. выдававъ денно на прожитокъ 1 доляра, папа Инокентій X. денно 50 центôвъ. Майже всѣ папы пють вино червоне змѣшане зъ водою. Оденъ лишь папа Адріянъ IV., родомъ зъ Анґліи, пивъ все пиво.

— Братство св. Пророка Иліи въ Scranton, Pa. буде принимати въ мѣсяцю августѣ новыхъ членôвъ до братства не лишь старшихъ, але и дѣти вôдъ одного року почавши, безъ вступного.

Демко Лешко, предсѣд.,
Андр. Вѣляцкій, секр.

БРАТСТВО Св. АА. ПЕТРА и ПАВЛА ВЪ ANSONIA, CONN

Гавр. Дзядыкъ, предсѣд.; Ст. Собѣнъ, заступникъ предсѣдателя; Г. Горбаль, секретарь, 130, Main str., Derby, Conn.; Ил. Глива, заст. секр.; А. Пôдбережнякъ, касіеръ, Д. Сидорякъ заст. кас., М. Пôдбережнякъ капитанъ; оп. хорыхъ: Петро Карпякъ въ Ансоніи и Яцко Качмарчикъ въ Дерби; Ст. Петровскій дверникъ; А. Горбаль секр. Союза, Box 320, Derby, Conn. Въ Waterbury філія: Д. Демяновичь пред. И. Констанкевичь секр.

УРЯДЪ БРАТСТВА Св. ПРОРОКА ИЛІИ въ SCRANTON, PA.

Демко Лешко предсѣдатель, М. М. Югасъ записникъ, Стеф. Масларъ касіеръ, Семанъ Чипакъ контрольоръ, Андр. Вѣляцкій секретаръ. Листы адресовати до секретара А. Вѣляцкого, Warren Str. No 8

Братство св. Петра и Павла въ Trauger, Pa.

Иванъ Червѣнка, председатель; Мацей Єндрекъ, мѣсто-предс.; Иванъ Гардый, секретарь, Box 7, Trauger, Pa.; Аладаръ Кужденій, записникъ; Петро Єленьовскій касіеръ.

УРЯДНИКИ БРАТСТВА Св. ІОАНА ХРЕСТИТЕЛЯ ВЪ TRAUGER, PA.

Ив. Фарнякъ, председатель; Ал. Семаницкій, мѣстопред.; Т. Ґривна, секретарь; М. Берецкій, касіеръ; контрольоры Д. Грицко и М. Ющакъ; дверникъ Пор. Подолякъ. Мітинґи вôдбувають ся кожду другу недѣлю по першôмъ въ гали церковнôй.

Урядъ братства св. Арх. Михаила въ Yonkers, N. Y. на рôкъ 1901:

О Вариха предсѣдатель, И. Щелецкій заступникъ, Варт. Дурнякъ секретарь, Титъ Дубець заступникъ, Анд. Драганъ касіеръ, А. Телехъ заступникъ, С. Радко контрольоръ; опѣкуны хорыхъ: Афт. Дубянскій, Иванъ Снякъ, И. Павелчакъ, А. Сивикъ. С. Скирпанъ дверникъ, Д. Фешь заступникъ, Г. Микулякъ капитанъ.

Урядъ братства Трехъ Святителѣвъ въ Whitney, Pa.

Ив. Сопчишакъ председатель, Ив. Вязякъ заступникъ, Спир. Горощакъ касіеръ, П. Завада секретарь, Анд. Шпрохъ писарь, Ос. Дзюричко опѣкунъ хорыхъ, Вас. Кретъ дверникъ. Мітинґи вôдбувають ся кождои першои недѣлѣ но 15-ôмъ. Заложене 21-го февраря 1900.

